

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
„ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

БАТЬО Марія Зіновіївна

УДК 378.011 .3-051:373.2

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти
01 – Освіта / Педагогіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент

Ліннік Олена Олегівна,
Київський університет імені
Бориса Грінченка, професор
кафедри початкової освіти.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
Кучерявий Олександр Георгійович,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України (м. Київ), провідний науковий
співробітник відділу теорії і практики
педагогічної освіти ім. І. А. Зязюна;

кандидат педагогічних наук,

Макаренко Світлана Іванівна,
Донецький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти (м. Слов'янськ), проректор з
науково-методичної роботи.

Захист відбудеться 26 березня 2018 року о 13.00 годині на виїзному засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” за адресою: Луганська обл., м. Рубіжне, вул. Будівельників, 30-в, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

Автореферат розіслано 26 лютого 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. І. Черв'якова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасній освіті України тривають інноваційні процеси, які охоплюють усі її ієрархічні рівні та ланки. Основні стратегічні напрями реформування освіти окреслено в законах України „Про освіту”, „Про вищу освіту” (2014), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Базовому компоненті дошкільної освіти (2012).

Дошкільна освіта займає особливе місце в процесі реформування, оскільки саме в цьому віці відбувається становлення базових якостей особистості, формуються психічні процеси, закладається здатність до художньо-мовленнєвої діяльності (ХМД). Оновлення системи дошкільної освіти передбачає, насамперед, удосконалення змісту, форм та методів підготовки майбутніх вихователів; посилення її практичної спрямованості, реалізації компетентнісного, діяльнісного, творчого, технологічного підходів тощо. Чільне місце в цьому процесі належить підготовці фахівців до організації ХМД дошкільників, яка є значущою в процесі пізнавального розвитку дитини, естетичного опанування нею світу. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність пошуку інноваційних траєкторій у педагогічній підготовці майбутніх вихователів та потребує розв’язання проблеми не лише на функційному, а й на особистісному рівні – формування готовності майбутнього вихователя до ефективного здійснення різних видів діяльності в освітньому процесі закладів дошкільної освіти (ЗДО).

Проблему формування готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей ми розглядаємо в контексті загальної професійної педагогічної підготовки, теоретичне підґрунтя якої визначено у фундаментальних дослідженнях В. Бондаря, Н. Волкової, О. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Кучерявого, О. Ліннік, В. Лунай, Н. Ничкало, О. Пехоти, І. Підласого, О. Савченко, С. Савченка, С. Сисоєвої, В. Сластьоніна, Л. Хоружої та ін.

З урахуванням наукового доробку, викладеного в дисертаційних працях, присвячених професійній підготовці майбутніх вихователів (Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Галаманджук, Т. Жаровцева, А. Залізняк, Е. Карпова, І. Княжева, Н. Левінець, С. Макаренко, В. Нестеренко, Г. Підкурманна, Н. Сиротич та ін.), творчому розвитку особистості майбутнього вихователя (С. Гаврилюк, Н. Гавриш, Н. Голота, О. Листопад, В. Лісовська, Т. Марко-тенко, І. Онишук, Л. Павлова, Н. Сиротич, Г. Тимофєєва та ін.), обґрунтовано одне з ключових положень дослідження щодо взаємозв’язку та взаємозалежності особистісного розвитку дитини і особистісного розвитку педагога, на якому ґрунтується ідея особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Визначено, що проблема художньо-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку достатньо досліджена в дисертаціях широкого кола науковців

(О. Аматыєва, Х. Барна, А. Богуш, Н. Ветлугіна, Н. Водолага, О. Дронова, Н. Гавриш, Н. Карпінська, Т. Котик, С. Макаренко та ін.), тоді як питання підготовки вихователя до організації ХМД дітей лише опосередковано представлено в публікаціях Н. Богданець-Білокаленко, О. Іваненко, І. Луценко, Т. Маркотенко, Г. Підкурғанної, Т. Піроженко, Н. Сиротич та ін.

Суттєве значення для розробки технології підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей мають дослідження науковців щодо важливості емпіричного підходу в підготовці майбутнього вихователя (Н. Ветлугіної, Н. Голоти, Т. Комарової, В. Кузіної, М. Ростовцева та ін.). У наукових розвідках Н. Гавриш, Н. Сиротич обґрунтовано модель підготовки студентів до розвитку творчості дошкільників через їх залучення до різних видів творчої діяльності. Екстраполяція цих результатів дає підставу підкреслити необхідність оволодіння студентами художньо-мовленнєвою діяльністю як складником підготовки до організації аналогічного виду діяльності дітей.

Аналіз практики роботи сучасних вишів доводить актуальність порушеної проблеми, оскільки підготовка фахівців з дошкільної освіти до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей розв'язується здебільшого за рахунок упровадження спецкурсів та окремих тем до програм дисциплін інваріантного складника навчального плану. Водночас багатокomпонентна структура готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей зумовлює необхідність інтегрованого підходу до підвищення ефективності такої підготовки. Констатовано, що в закладах освіти раніше не реалізовувалася технологія, яка б передбачала формування всіх компонентів готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності на особистісних розвивальних засадах.

У дисертаційних роботах останніх років вітчизняними науковцями висвітлено різні питання підготовки майбутніх вихователів до організації художньої діяльності, зокрема художньої пластичної діяльності дітей (В. Кузіна, Л. Галаманжук); організації окремих аспектів мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (О. Аматыєва, Т. Атрощенко, Л. Михайлова). Частину студій присвячено дослідженню проблем художньо-мовленнєвої підготовки студентів (І. Луценко, Т. Котик), зокрема до роботи з розвитку мовлення дітей (В. Макарова) та словесної творчості дошкільників (Т. Ілларіонова), керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку (У. Ібрагімов). Водночас спеціальних досліджень, присвячених формуванню готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом використання спеціально розробленої технології, не проводилося.

Актуальність дисертаційної роботи підтверджено не лише недостатньою розробленістю проблеми у вітчизняній теорії та практиці, а й наявністю

суперечностей між: державним і соціальним запитом на творчого компетентного педагога дошкільної освіти та недостатньою спрямованістю вищої педагогічної освіти на формування особистісних компетентностей майбутнього вихователя; наявністю достатньої теоретичної бази щодо підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей та відсутністю відповідної технології її реалізації; соціально обґрунтованою необхідністю розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дітей та недостатньою готовністю майбутнього вихователя до організації цієї діяльності в закладах дошкільної освіти.

Актуальність проблеми підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей та необхідність розв'язання визначених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: „**Підготовка майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку**”.

Зв'язок праці з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах комплексної теми „Система підготовки професійно-компетентних фахівців з дошкільної та початкової освіти” (державний реєстраційний номер 0104U005504) науково-дослідницької роботи кафедри дошкільної та початкової освіти ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Тему затверджено вченою радою ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (протокол № 7 від 25.02.2011 р.) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 4 від 26.04.2011 р.).

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – технологія особистісно зорієнтованої підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці технології особистісно зорієнтованої підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Гіпотеза дослідження. Процес формування готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку як результату відповідного напрямку фахової підготовки набуде ефективності за умови розробки та впровадження технології, яка: містить концептуальний, змістовий і процесуальний компоненти, що ґрунтуються на принципах культуровідповідності, інтеграції змісту та видів діяльності, особистісної орієнтації, текстоцентризму, руху від емпіричного до теоретичного пізнання, єдності „пізнання – переживання – дії”; передбачає послідовну реалізацію емоційно-творчого, вітагенного, когнітивного, методичного етапів

формування готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників та реалізується на основі впровадження педагогічних умов, спрямованих на створення емоційно-творчого контексту підготовки до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей, занурення студентів в активно-творчу художньо-мовленнєву діяльність; забезпечується інтеграцією видів художньо-мовленнєвої діяльності в професійній підготовці, введенням до програм педагогічних практик завдань з розвитку художньо-мовленнєвої діяльності, застосуванням спеціально дібраних текстів з метою підготовки студентів як майбутніх фахівців до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників.

Відповідно до предмета та мети сформульовано такі **завдання дослідження**:

1. На основі вивчення філософської, психологічної та педагогічної літератури розкрити теоретичні засади особистісно зорієнтованої професійної педагогічної підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.
2. Визначити критерії, показники та рівні готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей за результатами дефініційного аналізу та структурної характеристики поняття.
3. Теоретично обґрунтувати та розробити технологію особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.
4. Схарактеризувати педагогічні умови ефективності функціонування розробленої технології особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації ХМД дітей дошкільного віку.
5. Експериментально перевірити ефективність впливу розробленої технології на формування готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Теоретико-методологічні засади дослідження становлять: наукові ідеї системного (В. Беспалько, І. Блауберг, Т. Шамова, А. Фокшек), культурологічного (В. Біблер, Є. Бондаревська, Б. Гершунський, Е. Гусинський, Н. Злобін, М. Каган, В. Козирев, С. Кульневич, Ю. Турчанинов, В. Франкл), особистісно зорієнтованого (І. Бех, Є. Бондаревська, О. Крюков, О. Подмазін, В. Сериков, І. Якиманська), компетентнісного (І. Бех, О. Дубасенюк, В. Луговий, Н. Ничкало, Г. Селевко); діяльнісного (Л. Виготський, О. М. Леонтьєв), герменевтичного (М. Бахтін, Дж. Брунер, Д. Вільсон, А. Закірова, Л. Кольбер, Р. Пітерс, М. Уорнок, А. Харрис, П. Херст, П. Шихирев) та технологічного (М. Віленський, Т. Дмитренко, І. Доброскок, В. Докучаєва, О. Ігнат'єва, О. Набока, П. Образцов, В. Стрельніков, А. Уман, Г. Федотова) підходів; загальні положення професійної підготовки майбутніх фахівців (В. Беспалько, В. Кремень, В. Майборода, В. Огнев'юк, Г. Пономарьова, С. Савченко,

С. Сисоєва, Л. Хоружа); концептуальні засади індивідуалізації та особистісно зорієнтованої моделі професійної готовності (А. Алексюк, І. Бех, М. Євтух, О. Кучерявий, О. Ліннік, О. Матвієнко); теоретичні положення підготовки майбутнього вихователя до професійної діяльності (Г. Беленька, Л. Зданевич, Т. Поніманська, І. Рогальська-Яблонська, Л. Семушина); основні положення теорії особистості, діяльності і спілкування (І. Бех, А. Богуш, Л. Виготський, В. Давидов, М. Каган, В. Кан-Калик, А. Капська, І. Кон, О. О. Леонтєв, А. Петровський); теорія поетапного формування розумових дій (П. Гальперін, В. Давидов, Н. Менчинська, В. Паламарчук, Н. Талізінa); теоретичні положення моделювання та проектування в освітньому просторі (В. Докучаєва, Б. Советов, Ю. Шапран, В. Штофф, С. Яковлев, С. Ясвін); теоретичні засади лінгводидактики та розвитку художнього мовлення дитини дошкільного віку (А. Богуш, Н. Ветлугіна, Н. Гавриш, Т. Котик, Н. Карпінська, І. Луценко, С. Макаренко Л. Панкратова, О. Ушакова, С. Чемортан).

Для розв'язання означених вище завдань, досягнення мети та перевірки висунутої гіпотези використано такі **методи дослідження**: *теоретичні* – аналіз та систематизація наукової літератури з метою розкриття теоретичних засад професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, визначення ключових понять дисертаційної роботи, характеристики сутності, структури та особливостей художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку та готовності майбутніх вихователів до її організації; узагальнення та моделювання для розробки технології підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; *емпіричні* – анкетування, спостереження, опитування, аналіз продуктів навчальної діяльності студентів для діагностики готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей; педагогічний експеримент з метою перевірки ефективності розробленої технології підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників; *методи математичної статистики* для визначення статистичної значущості отриманих під час експерименту результатів.

Експериментальна база дослідження. Дослідницько-експериментальна робота проводилася протягом 2012 – 2016 рр. на базі ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ), ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (м. Слов'янськ), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Маріупольського державного університету, Мукачівського державного університету. Усього дослідженням було охоплено 353 студенти, з яких 143 особи взяли участь у формувальному експерименті.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*: обґрунтовано та розроблено технологію особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації ХМД дітей дошкільного

віку, яка складається з концептуального блоку, що віддзеркалює систему принципів підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей; змістового блоку, що розкриває сутність і послідовність етапів здійснення такої підготовки; процесуального блоку, що характеризується сукупністю педагогічних умов, реалізація яких забезпечує формування готовності майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного віку; критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутнього вихователя до організації ХМД дітей як основи діагностико-прогностичного вимірювання досліджуваного феномену; *удосконалено*: зміст, форми, методи та технології (інтерактивні лекції, тренінги, методи моделювання, інтерв'ї тощо) професійної підготовки майбутніх вихователів до організації різноманітних видів ХМД дітей дошкільного віку шляхом розробки відповідного програмно-методичного забезпечення; *набули подальшого розвитку* питання теорії та практики професійної підготовки майбутніх вихователів; наукові уявлення про феномен „художньо-мовленнєва діяльність”; сутнісні характеристики ХМД дошкільників; уявлення про готовність майбутніх вихователів у контексті проблем професійної підготовки до організації ХМД дітей.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в їхній достатній готовності до впровадження в процес професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на основі розробленої технології, реалізація якої потребувала розробки: програми та відповідного навчально-методичного забезпечення спецкурсу „Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”; інформаційних та методичних матеріалів до лекційних та семінарських занять, спрямованих на підготовку майбутнього вихователя до організації ХМД дітей у межах навчальних дисциплін „Література для дітей дошкільного віку”, „Методика розвитку зв'язного мовлення”, „Дошкільна лінгводидактика”; завдань з розвитку ХМД дітей для педагогічних практик студентів спеціальності „Дошкільна освіта”; критеріально-діагностичного інструментарію визначення готовності майбутніх вихователів до розвитку ХМД дітей дошкільного віку.

Результати дослідження можуть бути **використані** в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти, науково-педагогічної підготовки магістрантів, професійно-практичної підготовки студентів педагогічних спеціальностей, зокрема під час викладання фахових дисциплін, організації педагогічної практики, науково-дослідної роботи студентів, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників та самоосвітній діяльності студентів.

Результати дисертаційної роботи **впроваджено** в навчально-виховний процес ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

(м. Старобільськ) (довідка № 1/457/1 від 04.04.2017 р.), ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет” (м. Слов’янськ) (довідка № 68-17-193/1 від 14.03.2017 р.), Мукачівського державного університету (довідка № 778 від 25.04.2017 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 2/654 від 29.06.2017 р.), Маріупольського державного університету (довідка № 662/01-23/08 від 10.08.2017 р.), Херсонського державного університету (довідка №11/2–26/1630 від 29.08.2017 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дисертаційної роботи доповідалися й обговорювалися на наукових конференціях різного рівня: *Міжнародних* – „Ціннісні пріоритети освіти: виклики XXI століття” (Луганськ, 2011); „Pedagogika. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2016” (Warszawa, 2016); „Economy. Zarządzanie. Państwo i Prawo. European Scientific Conference. Theory. Practice.” (Warszawa, 2017); *Всеукраїнських*: „Стратегії та перспективи розвитку дошкільної освіти в сучасних умовах” (Мелітополь, 2011); „Перспективні напрями сучасної науки та освіти” (Слов’янськ, 2017); *регіональних*: „Текстоцентричний підхід у формуванні базових особистісних якостей дошкільників” (Слов’янськ, 2015); „Інноваційні методи формування світогляду дошкільників” (Краматорськ, 2016); обговорювалися й отримали позитивну оцінку на засіданнях кафедри дошкільної та початкової освіти Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи викладено в 10 одноосібних публікаціях, з них: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному виданні.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (354 найменування, з них 17 – іноземними мовами), 8 додатків (на 33 сторінках). Дисертація містить 16 таблиць та 11 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 268 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми; визначено її об’єкт, предмет, мету й завдання; сформульовано гіпотезу, схарактеризовано теоретико-методологічні засади й методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів; наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі – „**Теоретико-методичні засади особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку**” – обґрунтовано теоретичні засади особистісно зорієнтованої професійної підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності

дітей дошкільного віку; викладено результати лінгводидактичного аналізу сутності та структури художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; схарактеризовано сучасний стан підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у ЗВО України.

На основі теоретичних розвідок визначено особистісно зорієнтоване методологічне підґрунтя професійної педагогічної підготовки майбутніх вихователів, утворене теоретичними положеннями системного, культурологічного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, герменевтичного та технологічного наукових підходів.

Системний підхід до організації професійної педагогічної підготовки (О. Батурина, Ю. Варданян, Т. Іванова, А. Канапацька, О. Ліннік, О. Матвієнко, С. Мартиненко, К. Мукашева, Т. Позднева, Л. Разборова, Г. Самодова, Н. Селезнєва, Т. Таранова, Є. Шиянова) уможливив її інтерпретацію як системи структурних та функційних компонентів, які забезпечують формування особистісних та професійних якостей особистості й зумовлюють індивідуальну траєкторію професійного розвитку майбутнього фахівця.

Актуалізовано закономірності, що створили фундамент для побудови особистісно зорієнтованого теоретичного підґрунтя підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: залежність успішності творчої діяльності особистості, зокрема, художньо-мовленнєвої, від організації культурного макро- та мікросередовища (В. Біблер, Б. Гершунський, М. Злобін, М. Каган, В. Франкл та ін.); залежність ефективності розвитку художньо-мовленнєвої діяльності майбутнього вихователя та дитини дошкільного віку від дотримання етапів формування шляхом узагальнення емпіричних дій та творчого досвіду (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, Д. Ельконін, О. Леонтєв, С. Рубінштейн, Н. Талізїна, А. Фурман та ін.); тісний зв'язок художньо-мовленнєвої діяльності майбутнього вихователя з іншими видами професійної діяльності, взаємозв'язок та взаємозалежність рівня розвитку ХМД дитини та майбутнього вихователя (А. Богущ, Н. Гавриш, С. Макаренко, Т. Маркотенко, Г. Підкурганна, Н. Сиротич та ін.), необхідність інтеграції в професійній підготовці мотиваційного, емоційно-ціннісного, когнітивного та діяльнісного компонентів (В. Анищенко, С. Гончаренко, Л. Кондрашова, О. Михайличенко, О. Сухомлинська та ін.), взаємозв'язку здатності до розуміння, осмислення і створення текстів та розвитку художньо-мовленнєвої діяльності особистості дитини й педагога (М. Бахтін, Дж. Брунер, Н. Гавриш, Л. Кольбер, О. Ліннік, П. Шихирев та ін.).

Результати лінгводидактичного аналізу *художньо-мовленнєвої діяльності дитини* (А. Богущ, Н. Ветлугїна, Н. Гавриш, Т. Котик, Н. Карпінська, І. Луценко, С. Макаренко, Л. Панкратова, О. Ушакова, С. Чемортан та ін.) дали змогу визначити її як макродіяльність, у якій мовлення – один із

засобів виразності різних видів мистецтва й засіб художнього освоєння та осмислення навколишнього світу.

На основі теоретичного аналізу та вимог до компетентностей з художньо-мовленнєвої діяльності дитини, зазначених у чинних програмах з дошкільної освіти, нами визначено такі її *складники*: сприймання змісту художніх творів, відтворення змісту й виконавча діяльність, театралізована діяльність, творчо-імпрровізована діяльність і її різновиди: образотворчо-мовленнєва, театральнo-мовленнєва, музично-мовленнєва, літературно-мовленнєва, а також ознаки: суб'єктність, самостійність, художнє сприйняття, творчість, образність, емоційність, інтонаційна виразність. Специфіку ХМД дітей ураховано в обґрунтуванні інтегрованої природи готовності майбутнього вихователя до організації ХМД дітей та визначенні її компонентів.

Вивчення досвіду ЗВО України щодо підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку дозволило узагальнити вимоги до результату такої підготовки, що передбачає орієнтацію на обізнаність студента, вмотивованість, ціннісне ставлення до професії, формування організаторських умінь, проте з'ясовано слабе врахування особистісного компонента готовності, зокрема творчого розвитку, мовленнєвого розвитку майбутнього вихователя.

У процесі компаративного аналізу навчальних планів та програм професійної підготовки виявлено наявність окремих спецкурсів, присвячених художньо-педагогічній підготовці майбутнього вихователя, проте констатовано відсутність технології підготовки до організації ХМД дітей. Дослідження практики підготовки студентів виявило її дискретний характер, перевагу репродуктивного викладення матеріалу та недостатню спрямованість на розвиток художньо-мовленнєвої діяльності самого студента.

Отримані результати довели необхідність розробки та впровадження технології підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей, змістовий компонент якої має реалізуватися через уведення спеціальних тем та практико зорієнтованих творчих завдань у педагогічну практику та навчальні дисципліни, пов'язані з підготовкою майбутніх вихователів до організації ХМД дітей. Необхідним вважаємо розробку спецкурсу з методики художньо-мовленнєвого розвитку дітей, який передбачав би емпіричний шлях формування готовності вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей та був зорієтованим на набуття власного досвіду художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

У другому розділі – „**Теоретичне обґрунтування та розробка технології особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку**” – наведено психолого-педагогічну характеристику сутності та структури готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої

діяльності дітей; визначено критерії, показники та рівні готовності; обґрунтовано та розроблено технологію особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; схарактеризовано педагогічні умови функціонування технології.

На основі аналізу наукових досліджень (Г. Борин, Н. Грама, К. Дурай-Новакова, А. Залізник, Т. Ілларіонова, Р. Кондратенко, О. Кучерявий, Н. Кузьміна, О. Ліннік, В. Сластьонін, І. Трубник, О. Хращевська) *готовність майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей* визначено як інтегроване новоутворення професійно-особистісної сфери майбутнього вихователя, що характеризується творчою спрямованістю його особистості, досвідом художньо-мовленнєвої діяльності, лінгводидактичною обізнаністю, ціннісним ставленням до дитячої творчості та мовлення й зумовлює успішність її організації в роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

З урахуванням досліджень учених (Т. Абрамян, А. Аніщук, Т. Ілларіонова, Н. Кузьміна, О. Ліннік, Т. Маркотенко, О. Матвієнко та ін.) та специфіки художньо-мовленнєвої діяльності дітей нами визначено такі *компоненти* готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, мовленнєво-творчий, організаційно-методичний. Ці складники дали підставу для визначення критеріїв та показників сформованості готовності майбутнього вихователя до організації ХМД дітей дошкільного віку.

В основі *мотиваційно-ціннісного критерію* готовності (прагнення вдосконалення власного мовлення, ціннісне ставлення до художньо-мовленнєвої діяльності дітей; емоційне переживання естетичного в навколишньому світі, творах мистецтва) лежить ставлення до діяльності в галузі розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників як педагогічної цінності, намагання постійно вдосконалюватися у ній. *Когнітивний критерій* готовності (здатність до художньої інтерпретації літературних та інших художніх творів для дітей; розуміння смислів художніх творів; розуміння особливостей художньо-естетичного сприймання художніх творів дітьми різного віку; критичне оцінювання сучасних педагогічних технологій організації та управління художньо-мовленнєвою діяльністю) передбачає наявність у студентів знань про особливості розвитку мовлення дітей, закономірностей їхньої художньо-мовленнєвої діяльності. Виокремлення *мовленнєво-творчого критерію* готовності (здатність до створення оригінальних художніх текстів; художня виразність власного мовлення; здатність до художнього осмислення витворів мистецтва та вербалізації за допомогою художнього слова) зумовлений усвідомленням значення мовлення та можливостей творчої імпровізації в різних видах художньої діяльності.

Вибір *методичного критерію* готовності до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей (здатність до керівництва художньо-мовленнєвою діяльністю дітей у різних формах її організації; уміння проводити різні види занять з організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей; уміння надавати рефлексивну оцінку результатів художньо-мовленнєвої діяльності дитини) пояснюється необхідністю спеціальних знань і вмінь організовувати й здійснювати педагогічну роботу з розвитку, увиразнення зв'язного мовлення і збагачення складниками мовленнєвої діяльності дошкільників вихователем.

У розділі схарактеризовано розроблену *технологію особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей*, яку розуміємо як конструювання системи взаємопов'язаних дій педагога та студентів, спрямованої на поетапне оволодіння майбутніми вихователями художньо-мовленнєвими та організаційно-методичними вміннями, які дають їм змогу ефективно керувати художньо-мовленнєвою діяльністю дітей (рис. 1).

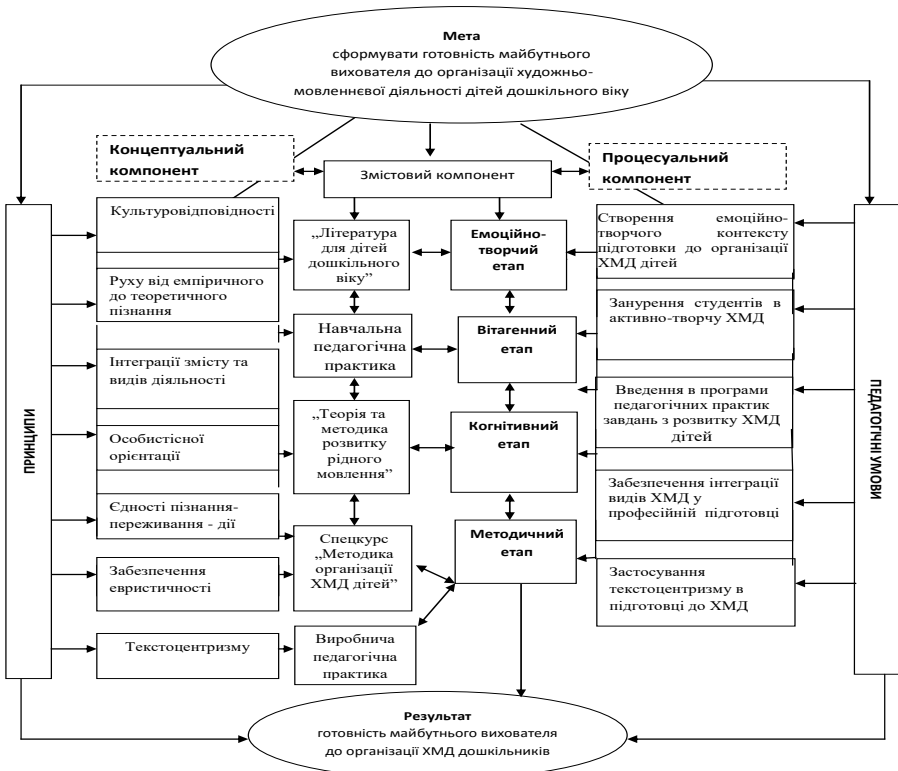

Рис. 1. Технологія особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації ХМД діяльності дітей дошкільного віку

Технологія містить такі *компоненти*: концептуальний, змістовий, процесуальний. *Концептуальний* компонент забезпечено системою принципів підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників: культуровідповідності, руху від емпіричного до теоретичного, інтеграції змісту й видів діяльності, особистісної орієнтації, „пізнання – переживання – дії”, забезпечення евристичності, текстоцентризму.

Змістовий компонент представлено сукупністю особистісно зорієнтованих знань специфіки художньо-мовленнєвої діяльності дітей, форм і методів організації такої діяльності; художньо-мовленнєвих, творчих, методичних та організаційних умінь, засвоєння яких забезпечує формування готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей та репрезентовано у змісті навчальних дисциплін: „Література для дітей дошкільного віку”, „Методика розвитку рідного мовлення”, „Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку”, а також педагогічній практиці.

Процесуальний компонент віддзеркалює емоційно-творчий, вітагенний, когнітивний, методичний етапи впровадження інноваційних форм і методів організації особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку із забезпеченням відповідних *педагогічних умов*, зокрема: створення емоційно-творчого контексту підготовки, залучення студентів до активно-творчої художньо-мовленнєвої діяльності, забезпечення інтеграції видів художньо-мовленнєвої діяльності у професійній підготовці майбутнього вихователя, уведення до програм педагогічних практик завдань із розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку, застосування текстоцентризму в підготовці майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Третій розділ – **„Експериментальне дослідження формування готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку за розробленою технологією”** – присвячено опису перебігу та результатів дослідницько-експериментальної роботи з перевірки ефективності розробленої технології підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту діагностовано *рівні* сформованості готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (*рефлексивний, конструктивний, реконструктивний, репродуктивний*), схарактеризовані з опорою на визначені критерії та відповідні показники.

Загальна оцінка отриманих результатів засвідчила недостатню підготовленість майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного

віку, що підтвердило необхідність розробки та впровадження технології особистісно зорієнтованої підготовки. Зокрема, за результатами діагностики встановлено, що 24,1% студентів мають репродуктивний рівень готовності до організації ХМД дітей, 46,9% – реконструктивний, 16,7% – конструктивний і лише у 12,3% майбутніх фахівців констатовано рефлексивний рівень готовності. Для проведення формувального та контрольного експерименту визначено експериментальну (65 осіб) та контрольну (70 осіб) групи.

На формувальному етапі експерименту впроваджено розроблену технологію в чотири етапи. На першому, *емоційно-творчому*, етапі створено педагогічні умови для формування в студентів власного емоційного творчого досвіду художньо-мовленнєвої діяльності в межах навчальних дисциплін „Література для дітей дошкільного віку”, „Культура мовлення та виразне читання”, „Художня праця”. У робочих програмах дисциплін зменшено обсяг теоретичних питань, натомість уведено практичні завдання, наприклад: скласти продовження казки, придумати казку з опорою на різні символи-замінники; інсценізувати твір тощо. Для самостійної роботи студентам запропоновано такі завдання: розробити рекламу дитячої книжки, створити анімований супровід для творів дитячої літератури (за допомогою програми Смарт-ноутбук), скласти смислову схему до тексту, виконати літературний проект тощо.

На другому – *вітагенному* – етапі створено педагогічні умови для набуття студентами первинного досвіду спілкування з дітьми, організації спільної художньо-мовленнєвої діяльності; спостереження за особливостями розвитку художнього мовлення дітей у межах навчальної педагогічної практики. Перед проходженням педагогічної практики для студентів організовано серію комунікативних тренінгів (тематика: „Секрети спілкування”, „Розкажуємо казки”, „Сила слова”, „Мистецтво слова”, „Відкриваємося творчості”). У завданнях педагогічної практики передбачено організацію театральної діяльності дітей, ведення щоденників спостереження та запис дитячих діалогів; створення словника дитячої мовленнєвої творчості, розігрування інтерактивних вистав для дітей, організацію літературних проєктів тощо.

Когнітивний етап упровадження технології спрямований на засвоєння студентами сукупності особистісно зорієнтованих знань специфіки художньо-мовленнєвої діяльності дітей та формування первинних умінь її організації. У межах дисциплін „Теорія та методика розвитку рідного мовлення”, „Методика музичного виховання”, „Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей” передбачено систему інтерактивних лекцій та тренінгів, на яких майбутні вихователі самостійно формулювали теоретичні положення, розв’язували педагогічні ситуації та методичні завдання, створювали методичні моделі,

концептуальні карти, розробляли заняття з розвитку художнього мовлення дітей на основі літературних текстів.

На заключному – *методичному* – етапі систематизовано та узагальнено попередньо засвоєний майбутніми вихователями досвід і знання, а також проведено роботу над формуванням умінь створювати інтегровані заняття та свята на основі синтезу мистецтв, організовувати художньо-мовленнєву діяльність дітей дошкільного віку в межах виробничої педагогічної практики. На цьому етапі відбувалося впровадження розробленого спецкурсу „Методика організації ХМД діяльності дітей дошкільного віку”, побудованого на інтерактивних засадах. Застосування методів моделювання, проектування, концептуальних карт, інтерв'ї, роботи з текстами, діяльнісного дослідження, ведення щоденників педагогічних спостережень допомогло студентам змодельовати різні траєкторії розвитку ХМД дітей, розробити та провести інтегровані заняття на основі синтезу мистецтв.

Перевірку ефективності розробленої технології здійснено на контрольному етапі експерименту через зіставлення результатів діагностики готовності студентів до організації ХМД дітей дошкільного віку експериментальної групи (ЕГ) та контрольної груп (КГ) до та після формувального експерименту (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка індивідуальних змін готовності майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного віку (%)

Рівень	КГ		ЕГ	
	Конст.	Контр.	Конст.	Контр.
Рефлексивний	8,9	8,9	5,9	18,7
Конструктивний	19,6	21,4	16,9	29,3
Реконструктивний	50,1	53,6	52,1	47,9
Репродуктивний	21,4	16,1	25,1	4,1

Порівняння результатів діагностування рівня готовності майбутніх вихователів до організації ХМД дітей ЕГ та КГ до та після проведення формувального етапу експерименту дали підставу для висновку, що в студентів ЕГ суттєво підвищилися показники за всіма визначеними критеріями, тоді як у КГ процес формування компонентів готовності відбувався нерівномірно. У результаті підсумкової діагностики зафіксовано очевидну перевагу в динаміці змін рівня професійної компетентності студентів ЕГ порівняно з КГ: в ЕГ кількість студентів із рефлексивним рівнем збільшилася з 5,9% до 18,7%, тоді як у КГ кількість студентів на цьому рівні не змінилася – 8,9%. Показники конструктивного рівня в ЕГ підвищились з 16,9% до 29,3%, а у КГ – з 19,6% до 21,4%. Кількість студентів із реконструктивним рівнем в ЕГ зменшилась з 52,1% до 47,9%,

у КГ – збільшилась на 3,5%. Зменшення кількості студентів з репродуктивним рівнем в ЕГ відбулось на 21%, у КГ – на 5,3%. Порівняння середніх показників готовності до організації ХМД дітей дошкільного віку у студентів ЕГ та КГ дали підставу для висновку, що відбулася позитивна динаміка в обох групах, проте більш суттєвою вона була в ЕГ: приріст 0,34, що на 0,19 більше, ніж у КГ.

Достовірність результатів дослідження підтверджено шляхом обчислення достовірності відмінностей сукупностей за критерієм Пірсона (методом χ^2), унаслідок чого отримано показник $9,49 < 13,28 < 121,89$. Отже, за допомогою методів математичної статистики нами доведено достовірність та надійність отриманих результатів, що свідчать про ефективність запропонованої технології особистісно зорієнтованої підготовки майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного віку.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й наукове розв'язання проблеми підготовки майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного віку, що полягає в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці відповідної технології.

1. У ході теоретичних розвідок визначено методологічне підґрунтя професійної педагогічної підготовки майбутніх вихователів, що утворено теоретичними положеннями культурологічного, системного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, герменевтичного та технологічного наукових підходів. Актуалізовано основні закономірності підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: залежність успішності творчої діяльності студента, зокрема художньо-мовленнєвої, від організації культурного макрота мікросередовища закладу вищої освіти; тісний зв'язок художньо-мовленнєвої діяльності майбутнього вихователя з іншими видами професійної діяльності; залежність ефективності розвитку художньо-мовленнєвої діяльності майбутнього вихователя та дитини дошкільного віку від дотримання етапів формування шляхом узагальнення емпіричних дій та творчого досвіду; взаємозв'язку здатності до розуміння, осмислення і створення текстів та розвитку художньо-мовленнєвої діяльності особистості дитини і педагога.

З'ясовано, що ХМД пов'язана з художньою, ігровою та мовленнєвою макродіяльностями дитини дошкільного віку, що дало можливість визначити її як вид діяльності дітей, у якій мовлення є одним із засобів вираження різних видів художньо-творчої діяльності та засобом художнього освоєння й осмислення навколишнього світу.

Структурними компонентами ХМД дітей дошкільного віку є: сприймання змісту художніх творів, відтворення змісту й виконавча діяльність, театралізована діяльність, творчо-імпрровізована діяльність. До різновидів ХМД дітей належать: образотворчо-мовленнєва, театральномовленнєва, музично-мовленнєва, літературно-мовленнєва, а також такі ознаки: суб'єктність, самостійність, художнє сприйняття, творчість, образність, емоційність, інтонаційна виразність.

2. Вивчення теоретичних засад професійної підготовки майбутніх вихователів та розуміння природи художньо-мовленнєвої діяльності дитини дошкільного віку дали змогу визначити готовність майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей як інтегроване новоутворення професійно-особистісної сфери майбутнього вихователя, що характеризується творчою спрямованістю його особистості, досвідом художньо-мовленнєвої діяльності, лінгводидактичною обізнаністю, ціннісним ставленням до дитячої творчості та мовлення й зумовлює успішність її організації в роботі з дітьми старшого дошкільного віку. До критеріїв оцінки рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів до ХМД (рефлексивного, конструктивного, реконструктивного, репродуктивного) належать: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, мовленнєво-творчий, методичний.

3. Технологія особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації ХМД дошкільнят має таку сукупність взаємопов'язаних компонентів: концептуальний, змістовий і процесуальний. Концептуальний ґрунтується на принципах культуровідповідності, руху від емпіричного до теоретичного, інтеграції змісту і видів діяльності, особистісної орієнтації, „пізнання – переживання – дії”, забезпечення евристичності, текстоцентризму. Змістовий компонент представлено сукупністю особистісно зорієнтованих знань специфіки ХМД дітей (цінності змісту відбито в таких дисциплінах: „Література для дітей дошкільного віку”, „Методика розвитку рідного мовлення”, „Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку”, а також у програмі педагогічної практики), а процесуальний – етапами впровадження інноваційних форм і методів її організації із забезпеченням відповідних педагогічних умов.

4. Основними визначеними і схарактеризованими умовами ефективного функціонування спроектованої технології є такі: створення емоційнотворчого контексту до організації ХМД дітей; залучення студентів до активно-творчої ХМД; введення до програм педагогічних практик завдань із розвитку ХМД дітей; забезпечення інтеграції видів ХМД у професійній підготовці майбутнього вихователя; сприяння інтеграції цінностей змісту і видів ХМД особистості; застосування текстоцентризму.

5. Експериментальну перевірку ефективності розробленої технології здійснено на контрольному етапі експерименту через зіставлення результатів

діагностики студентів експериментальної та контрольної груп до та після формувального етапу експерименту. Порівняння отриманих результатів із даними констатувального дослідження продемонстрували позитивну динаміку змін готовності майбутніх вихователів до організації ХМД дітей дошкільного віку; якісні і кількісні показники цієї готовності в експериментальній групі переважають відповідні показники в контрольній. Достовірність результатів дослідження підтверджено шляхом обчислення достовірності відмінностей сукупностей за критерієм Пірсона (методом χ^2).

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. Відкритою залишається проблема пошуку потужних засобів мотивації вихователів-практиків до активно-творчої позиції в організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Основні положення дисертації викладено в таких публікаціях:

1. **Батьо М. З.** Проблема професійної підготовки вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку / Марія Батьо // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2011. – № 20(231). – С. 304 – 310.

2. **Батьо М. З.** К. Д. Ушинський про специфіку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку / Марія Батьо // Наук. вісн. Мелітопол. держ. пед. ун-ту. Сер. : Педагогіка. – 2012. – Вип. VII. – С. 267 – 273.

3. **Батьо М. З.** Характеристика готовності майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку / Марія Батьо // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики : наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Сер. 16. – 2016. – Вип. 27(37). – С. 3 – 6.

4. **Батьо М. З.** Змістові аспекти поняття „художньо-мовленнєва діяльність” : лінгводидактичний аспект / Марія Батьо // Вісн. Черкас. ун-ту ім. Богдана Хмельницького. Сер. : Педагогічні науки. – 2016. – № 9. – С. 27 – 33.

5. **Батьо М. З.** Підготовка майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності як проблема наукових досліджень / Марія Батьо // Молодь і ринок : щомісяч. наук.-пед. журн. – 2017. – № 5(148) трав. – С. 173 – 181.

6. **Батьо М. З.** Розробка педагогічних умов підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників / Марія Батьо // Science Rise: Pedagogical Education: Scientific Journal. – 2017. – № 8(16). – С. 38 – 43.

7. **Батьо М. З.** Виховання культури мовлення дітей дошкільного віку засобами художньо-мовленнєвої діяльності / Марія Батьо // Актуальні проблеми дошкільної : зб. наук. пр. / за ред. Марії Чепіль. – Дрогобич, 2012. – С. 152 – 158.

8. **Батьо М. З.** Зміст підготовки майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку / Марія Батьо // Стратегії та перспективи розвитку дошкільної освіти в сучасних умовах : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (6 – 7 жовт. 2011 р.). – Мелітополь, 2011. – С. 14 – 17.

9. **Батьо М. З.** Еволюція поняття „художньо-мовленнєва діяльність” / Марія Батьо // *Pedagogika. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2016* : zb. artykuł. naukowych Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (30.12.2016, Warszawa, Poland). – Warszawa : Wydawca : Sp. z o.o. „Diamond trading tour”, 2016. – С. 32 – 35.

10. **Батьо М. З.** Основні принципи реалізації технології підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників / Марія Батьо // „*Economy. Zarządzanie. Państwo i Prawo. European Scientific Conference. Theory. Practice*”: *Pedagogika. European Scientific Conference. Theory. Practice* : zb. artykuł. naukowych Konf. Międzynar. Naukowo-Praktycznej (30.07.2017 – 31.07.2017, Warszawa, Poland). – Warszawa : Wydawca: Sp. z o.o. „Diamond trading tour”, 2017. – С. 9 – 12.

Батьо М. З. Підготовка майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Старобільськ, 2018.

У дисертації обґрунтовано теоретичні засади особистісно зорієнтованої професійної підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. Здійснено лінгводидактичний і психолого-педагогічний аналіз поняття „художньо-мовленнєва діяльність”, визначено критерії, показники та рівні готовності майбутніх вихователів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Теоретично обґрунтовано та розроблено технологію особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей, яка складається з концептуального, змістовного і процесуального компонентів та реалізується у чотири етапи: емоційно-творчий, вітагенний, когнітивний, методичний. Експериментально перевірено й доведено ефективність розробленої технології, орієнтованої на створення емоційно-творчого контексту підготовки студентів до організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей, занурення студентів в активно-творчу художньо-мовленнєву діяльність, забезпечення інтеграції видів художньо-мовленнєвої діяльності у професійній підготовці майбутнього вихователя, введення у програми педагогічних практик завдань з розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку, застосування текстоцентризму у

підготовці майбутнього вихователя до художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Ключові слова: професійна підготовка майбутнього вихователя, діти дошкільного віку, художньо-мовленнєва діяльність, готовність майбутнього вихователя до організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників, технологія особистісно зорієнтованої підготовки майбутнього вихователя,

Батько М. З. Подготовка будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности детей дошкольного возраста. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – ГУ „Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко”. – Старобельск, 2018.

Методологической базой исследования проблемы разработки технологии личносно ориентированной подготовки будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности детей определены культурологический, системный, компетентностный, деятельностный, герменевтический, творческий и технологический научные подходы.

Теоретически обосновано понятие готовности будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности детей, которая определена как интегрированное новообразование профессионально-личностной сферы будущего воспитателя, характеризующееся творческой направленностью его личности, опытом художественно-речевой деятельности, лингводидактической осведомленностью, ценностным отношением к детскому творчеству и речи, которое обуславливает успешность ее организации в работе с детьми.

На основе структурного анализа готовности будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности детей дошкольного возраста определены ее компоненты: мотивационно-ценностный, когнитивный, речевой, творческий, методический. В соответствии с критериями охарактеризованы уровни подготовки студентов к организации художественно-речевой деятельности детей дошкольного возраста: рефлексивный, конструктивный, реконструктивный, репродуктивный.

Теоретически обоснована и разработана технология личносно ориентированной подготовки будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности детей, которая состоит из концептуального, содержательного и процессуального компонентов и реализуется в четыре этапа: эмоционально-творческий, виталогенный, когнитивный, методический.

Экспериментально проверена и доказана эффективность разработанной технологии, ориентированной на создание эмоционально-творческого контекста подготовки студентов к организации художественно-речевой деятель-

ности детей, погружение студентов в активно-творческую художественно-речевую деятельность, обеспечение интеграции видов художественно-речевой деятельности в профессиональной подготовке будущего воспитателя, введение в программы педагогических практик задач по развитию художественно-речевой деятельности детей дошкольного возраста, применение текстоцентрического подхода к подготовке будущего воспитателя.

Ключевые слова: профессиональная подготовка будущего воспитателя, дети дошкольного возраста, художественно-речевая деятельность, готовность будущего воспитателя к организации художественно-речевой деятельности дошкольников, технология лично ориентированной подготовки будущего воспитателя.

Bato M. Z. Preparation of the future educator for the organization of artistic and speech activity of preschool children. – The manuscript rights.

Thesis for degree of a candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – State Institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”. – Starobilsk, 2018.

In the thesis we have justified the theoretical principles of personally directed professional training of a future preschool teacher aimed to organize artistic and speech activities of preschool children. The linguistic and didactical, psychological and pedagogical analysis of the notion of “artistic and speech activity” has been carried out; the criteria, indicators and levels of readiness of future educators for the organization of artistic and speech activities of preschool children have been established.

We have theoretically proved and developed the technology of personally directed professional training of a future preschool teacher to organization of artistic and speech activities of children, which consists of conceptual, content and procedural components and is realized at four stages: an emotional and a creative stage, a vitagenic stage, a cognitive stage and a methodological one. We have proved the effectiveness of the developed technology aimed to create emotional and creative context of students’ preparation to organization of children’s artistic and speech activities, immersion of students into an active creative work and artistic and speech activities, providing the integration of artistic and speech activities’ types at training of a future preschool teacher, introduction of tasks aimed to develop artistic and speech activities of preschool children into programs of pedagogical practices, application of a text-centric principle at preparation of a future preschool teacher to realization of artistic and speech activities of preschool children.

Key words: professional pedagogical training of a future preschool teacher, preschool children, artistic and speech activities, readiness of preschool teacher for organizing artistic and speech activities of preschool children, the technology of personally directed training of a future preschool teacher.

Підписано до друку 21.02.2018 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний.
Умовн. др. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 58.

Друк: ФОП Новожилов С.В., м. Дрогобич, вул. Д. Галицького, 1
Свідоцтво про держреєстрацію – серія ВОО № 553101
(0324) 41-08-90; druksv@gmail.com